

BAGERGUE

Eth sòn antic tèrme siguec incorporat ath municipi de Naut Aran en an 1.968. Aguest pòble, eth mès naut d' Aran, plaçat a 1.419 mètres de nautada, se tròbe en vessant quèr dera Val deth riu Unhòla. Se comuniqua damb era carretera comarcau 142 d'Estèrri d'Anèu enquia Vielha per un bocin de carretera de 2,5 km., que ges de Salardú.

Aguest lòc apareish documentat er an 1.278 damb eth nòm de Bayri. En 1.312 damb eth nòm de villa de Bagiri e en 1.313 coma Villa de Bagirio.

Eth 6 de Noveme de 1.313, es quate còsols dera "Ville de Bagirio", amassa damb es 52 caps de familia deth pòble, heren jurament de fidelitat a Guillem de Castellnou, procurador deth rei Jaime II.

Era sua glèisa parroquiau de Sant Feliu ges documentada des der an 1.336. Ere d'estil romànic encara que s'agrafic e se desfigurèc en an 1.524. A ua nau qu'auie estat cubertada damb vota de canon, damb dues capèles enes costats, d'aguesta vota se consèrven es arcs, eth rèste a estat substituit per un plafon de husta. Era pòrta ei formada per tres votes en degradacion. Eth campanau ei ua tor de base quarrada e cubertada en forma piramidau.

Seguint era ribèra der Unhòla a pòc mès d'un Km., e seguint eth madeish marge deth riu se tròbe era petita capèla de Santa Margalida, a on se hè era missa un còp ar an, eth dia 20 de Juriòl, data que coincidís damb era hèsta Major d'aguest pòble.

Era economia d'aguest pòble, ar igual que'n d'auti pòbles dera Val, a deishat d'èster ramadèra tà passar a depèner des servicis relacionats damb eth torisme. Maugrat qu'estongue apartat dera carretera generau i a fòrça gent que puge a visitar aguest pòble, subertot es sòn restaurants damb codina tradicionau aranesa.

ARAN

Numerò

63

DIUENDRES

2-Deseme-1.988

Entrevista

Damb diferènta gent deth pòble de Bagergue.

- Auien entenut a condar istòries relacionades damb lops en Bagergue? que me'n diden d'açò?

- Bagergue ère un parçan a on i auie molti lops, e en iuèrn hègen mau laguens deth pòble, perque se podien entrauen enes bòrdes, e quan se hège fosc era gent non podien passar pes carrèrs. Guarda se n'i auie d'agues tes bèsties qu'era gent d'alavetz decidiren cremar un bòsc tà veir se les podien hèr a desaparèisher.

- Antes coma i auie tanta gent en pòble, a on anauen a trabalhar?

- Molti auien de gèsser tà França,

d'auti anauen a trabalhar enes mines de "Plan de Tor" que perteneishen a Bagergue, e en "Liat" que perteneishen a Vilac. Eth subministre d'aguestes mines la hègen per Bagergue e le portauen a carga damb mules e machos e bèth còp damb lubies tirades per parelhs de bòs ja qu'eth camin tà pujà-i estaue fòrça ben. En iuèrn non podien baishar e s'auien de quedar aqui naut degut as gròsses nheuades. Eth sistèma de trabalh en aguestes mines ère molt rudimentari ja qu'auien de trèir eth minerau damb ua punterò-la e ua maça. Eth minerau la baishauen per un telefèric enquia er "Atòri" de Gessa, e aqui prumèr la cargauen en gròsses carretes e dempús en camions.

Molta dera gent qu'anaue tà França se quedèren a viuer aqui ja qu'auien milhors condicions de trabalh.

Classe d'aranés

PRONÒMS PERSONAUS FEBLES.-

Es pronòms personaus febles s'empleguen tà sustituir es paraules que tien de complements laguens d'ua frase. Aguesti complements son:

- Complement Acusatiu o C. D.

- Complement Datiu o C. I.

Generauments es pronòms febles van ath deuant o ath darrèr deth vèrb.

Es formes elidides s'empleguen entà evitar que se tròben dues vocaus. Quan es vocaus non an d'èster en contacte, emplegam es formes plenes.

Exemples: m'estime	ac haram
estimà-me	sauva'c
t'estime	les cromparè/es cromparè
estimà-te	se les vòs/se's vòs
minja-te-la	te les dongui/te's dongui
pren-la	mo'n vam
pren-le	brembatz-vos
n'auram	vè-i

Podetz véir que quan plaçam es pronòms darrèr des vèrbs enes formes plenes i metem eth junhent.

Quan escriuem er infinitiu acompanyat des pronòms ath darrèr, aqueth pèrd era "r", e s'accentue: Crompà-la.

ESPÒRT

SAUVETERRE DE COMMINGES 2, ARC LES 4

Bon partit der equip aranés que ara fin sabec superar era crisis qu'enquia ara patie, e hec un des milhors partits dera temporada en camp d'un des aspirants a pujar de categoria.

Era prumèra part siguec de domini alternat, acabant aguesta damb empat a un gòl. Ena segona part comencèc a auançà-se en marcador eth Sauveterre que provoquèc ua reaccion d'atac en conjunt aranés enquia remontar eth partit. Es gòls les marquèren: Un Turmo, dus Juanito e eth darrèr Bis.

BOSSÒST 2, LATOUE 1

Gran e emocionant partit deth Bossòst que guanhèc ar equip francès eth Latoue. Gòls mercats per Piton e Figueruelo. I auec fòrça públic que passèc ua tarde emocionanta. Er equip aranés ja ei plaçat ena 5aua. posicion dera classificacion generau.

Eth club de Bossòst a hèt ua emission de clauèrs tà promocionar ar equip, aqueri que les volguen crompar ac pòden hèr ena libreria Tino o ben en madeish camp.

Eth dia 11 de Dèseme se jugarà eth partit dera copa de Comminges damb eth Sant Beat, aguest serà un partit fòrça interessant ja qu'eth Sant Beat guanhèc eth torneig dera Vila de Bossòst.

CORNÈR LITERARI

ES DUS GERMÀS ESPAVILATS (continuacion)

Eth germà petit, camina que caminàràs, damb era dalha ena espatla arribèc en un prat que non se podie mesurar damb es uelhs de long qu'ère, era èrba auie un mètre de nautada e ja ère a punt tà dalhà-la.

Era gent d'aqueth lòc non sabie çò qu'ère ua dalha e auien de talhar era èrba damb un guinhauet e dempús de molt trabalhar, quan acabauen de talhà-la, coma les calie tanti mesi, mès dera mitat dera èrba se les hège mauméter e se les tornaue palha de massa hèta, e d'auta se les poirive ath cant des aigüeres.

Eth gojat anèc a veir ar amo d'aqueri prats qu'ère eth madeish rei, qu'amassèc a toti es sabis tà estudiar era proposicion deth gojat. Mentres aguesti deliberauen, eth gojat se metec eth codèr ena cintura, e dempús de hilar era dalha comencèc a hèr andes, e en ua ora ja auie dalhat lèu un jornau de prat. Eth rei e es sabis que la guardauen estonats li digueren que demanesse çò que volguesse a cambi d'aquera mashina. Eth gojat aprofitèc er entosiasme dera ocasion e demanèc cinc dornes ben granes plies de monedes d'or.

Ja auien passat tres dies e es germàs se trobèren en casa. Eth germà gran que pensaue qu'ère eth mès espavilat sonque auie conseguit ua dorneta d'or, e eth petit que semblaue eth mès ninòt des dus auie conseguit cinc dornes tant granes que li calec cinc parelhs de bòs damb cinc tamborèus tà podé-les portar tà casa.

INFORMACIONS

2aua. TRAUÈSSA EN GLÒBS DES PIRINÈUS

Era Associacion Espanhòla de Pilòts e eth CITVA, organisen era 2aua. Trauèssa en GLÒBS des Piri-nèus.

IV MEMORIAL JOAN FELIU

Collaboren en següentes entitats:

- . Generalitat de Catalunya.
- . Conselh Comarcal dera Val d'Aran.
- . Excma. Diputacion de Lleida.
- . Ajuntament de Vielha-Mijaran.
- . Ajuntament de Naut Aran.
- . Baquèira Beret S.A.
- . Butano S.A.
- . Institut Nacionau de Metereologia.
- . Pompièrs dera Val d'Aran.
- . Direccion Generau d'Aviacion Civil.

Era prevision ei que i participan de 10 a 12 glòbs, e que se realisen dus vòls diaris se es condicions atmosferiques atau ac permeten.

Era gessuda des glòbs aurà lòc enes prats de Mijaran (ath costat deth nau Parc de Pompièrs) e en prat que i a deuant des Apartaments Saporo.

Durant aguesti dies se haràn diferenti vòls laguens dera Val d'Aran, e eth dia en qu'eth temps sigue mès favorable se harà era trauèssa ath Pirinèu.

TOTI

CONSELH COMARCAL DERA
VAL D'ARAN

DIRECCION GENERAU DE
PATRIMONI ESCRIT E
DOCUMENTAU DERA
GENERALITAT DE
CATALUNHA

EDITE:

Centre de Normalisacion
lingüistica dera Val
d'Aran.
Còto Saforcada, s/nº
Tel.: 64 00 92
25530 V I E L H A

REDACTOR:

Joan Leja Cadena

COLLABOREN:

Jovita Ané Sanz
Manuela Ané Brito

IMPRIMÍS:

CNL dera Val d'Aran

DEPÒSIT LEGAL:

L-1328-1987

Es articles e comentaris
publicadi en noticiari
TOTI sonqu'expressen era
opinion des sòns autors.

Eth remoquet dera setmana

Mª Loïsa Estévez Sans

